

Discussie bij Haagse Humanity Hub

Wat is nodig om een democratische toekomst te waarborgen?

Door Suzette de Boer

02-07-2026

(Social) impact Verslag

Democratie financieren, hoe doe je dat? Zo'n twintig jaar geleden financierden fondsen vooral sociale doelen, cultuur, gezondheidszorg of dieren en natuur. Naarmate de democratische rechtsstaat wereldwijd steeds meer onder druk staat, daalt het besef in dat een vrije democratische samenleving een voorwaarde is voor al het andere. HER Collective bracht fondsen, beleidsmakers en maatschappelijke organisaties samen bij de Haagse Humanity Hub rond de vraag wat er nodig is om een democratische toekomst te waarborgen.

Het nieuwe platform [HER Collective](#) organiseert een serie dialogen over de vraag hoe de filantropische sector wereldwijd een democratische toekomst kan veiligstellen. HER is een community van vrouwen die zich inzetten voor een betere wereld, opgericht in 2025 door actrice en ondernemer Hanna Verboom en duurzaamheids- en impactexpert Carolien de Bruin. Inmiddels hebben zich meer dan 190 leden aangesloten die elkaar ontmoeten rond verschillende speerpunten, waaronder ‘democratie en rechtsstaat’. HER Democracy vermeldt in haar handvest: ‘Vrijheid, de rechtsstaat en gelijke rechten voor de wet zijn de drie kerncomponenten van de democratie die bescherming en actie vereisen.’

De aftrapbijeenkomst van de dialogenreeks vond in juni plaats in samenwerking met de Haagse [Humanity Hub](#). Circa 50 deelnemers uit de filantropiesector, media en politiek, onder wie gasten als Jelle Postma (oprichter en directeur Justice for Prosperity), Daniëlle Hirsch (voormalig Tweede Kamerlid GroenLinks-PvdA) en Lisa Witter (medeoprichter en CEO Better Politics Foundation), gingen met elkaar in gesprek over democratie in Nederland en de rol die filantropie kan spelen bij het garanderen van ‘*democratic futures*’.

Bij aanvang werd aangekondigd dat de *Chatham House Rule* geldt; er mag gepubliceerd worden over de inhoud van de bespreking, maar niet over wie iets zei of bij welke organisatie die persoon hoort. Dit ter bevordering van een open gesprek.

Hoofdkenmerken van democratie

Deelnemers in de zaal zaten aan kleine ronde tafels ingedeeld naar ‘fonds’, ‘NGO’ of ‘anders’. Al snel passeerden de vijf hoofdkenmerken van een democratie de revue: vrije en eerlijke verkiezingen, de rechtsstaat, scheiding der machten, bescherming van de rechten van minderheden en bescherming van burgerrechten, waaronder vrijheid van meningsuiting en persvrijheid. In de zaal heerste een gevoel van urgentie: nu extremisme en polarisatie wereldwijd toenemen, komen deze componenten steeds meer onder druk te staan.

Democratische toekomst

De dagvoorzitter nodigde de deelnemers uit om via Mentimeter aan te geven wat hun grootste zorg is als het gaat om het waarborgen van een democratische toekomst. In de woordwolk die op het scherm verscheen was ‘apathie’ de winnaar, gevolgd door ‘desinformatie’.

Vervolgens werden drie benaderingen besproken om de toekomst van een sterke democratie te waarborgen: het voorzien in trainingen op het gebied van politiek leiderschap, het beschermen van de *civic space* en het opsporen van degenen die actief de democratie ondermijnen.

Nieuw leiderschap en de *funding gap*

Een van de aanwezigen hield een pleidooi voor meer investeringen in (beter) politiek leiderschap ter bescherming van de democratische rechtsstaat. Politieke leiders wereldwijd moeten ondersteund worden met nieuwe *tools* en ideeën om democratische systemen te vernieuwen en het vertrouwen in de politiek te herstellen.

Zorgelijk is de enorme financieringskloof tussen uiterst rechtse populistische bewegingen en prodemocratische krachten in Europa, zo werd tijdens de sessie opgemerkt. De eerstgenoemden ontvingen tussen 2019 en 2022 in Europa circa 150 miljoen euro aan private donaties, ongeveer een kwart van hun totale budget, op een gestructureerde en strategische manier.

Ter vergelijking: aan democratische zijde wordt wereldwijd slechts circa 13 tot 26 miljoen euro (15 tot 30 miljoen dollar) per jaar gedoneerd op gefragmenteerde wijze (Bron: Better Politics Foundation, deze informatie is met hun toestemming vrijgegeven - red.). Civitates, het belangrijkste Europese democratiefonds, heeft 4 tot 5 miljoen euro beschikbaar per jaar. Bovendien richten dit soort initiatieven zich vooral op media, het maatschappelijk middenveld en de digitale ruimte, niet op het versterken van democratisch leiderschap binnen partijen.

Burgerparticipatie en civic space

Meerdere deelnemers maakten zich zorgen over 'apathie' in de samenleving. Een aanwezige herinnerde mensen aan hun burgerrechten. Burgers zijn immers zelf onderdeel van de democratische ruimte - en niet alleen in verkiezingstijd. Het is niet louter aan politici om burgers te betrekken of om hun mening te vragen; mensen *zijn* de democratie. We hebben ons besef verloren van wat het betekent om burger te zijn. Zo wordt protesteren nu als activistisch beschouwd, terwijl dit gewoon bij de democratie hoort. En zolang we nog in een democratie leven, hebben we de ruimte om dit terug te winnen.

Veel mensen in Nederland hebben het gevoel dat het slecht gaat en weten niet wat ze moeten doen. Het is volgens een aanwezige daarom belangrijk om elkaar op te zoeken en te kijken hoe we gezamenlijk effectiever kunnen worden. Het HER-platform is daar een goed voorbeeld van. Het is hard nodig dat mensen uit het stille midden, gerespecteerde fatsoenlijke mensen die niet als activistisch worden gezien, zich organiseren en uitspreken - en nu is het moment om dit voor te bereiden. Met financiering alleen kom je er niet; het is belangrijk dat mensen zich uitspreken en van omstander 'opstander' worden. Tot slot moeten we ook denken aan de mensenrechtenactivisten: het is een collectieve verantwoordelijkheid om hen te beschermen en te behouden wat zij decennialang hebben opgebouwd.

Doelbewuste destabilisering

De woordwolk bevatte ook een klein woord: 'naïviteit'. Klein in omvang, maar groot in betekenis, omdat uit het werk van Nederlandse veiligheidsdiensten blijkt dat er een doelbewuste destabilisering gaande is. Met behulp van polarisatie en desinformatie wordt de sociale cohesie in de samenleving vaak bewust ondermijnd. Een van de deelnemers vond daarom dat het onvoldoende is om alleen te monitoren wat er gaande is; je moet de aanval voorkomen. Hiervoor is het volgen van geldstromen en desinformatie belangrijk: via online influencers en populistten kom je dan uit bij de ideologen en uiteindelijk bij de aanstichters (*firestarters*).

Ongeacht het onderwerp van discussie - remigratie, abortus of LHBTI+ rechten - als je teruggaat in de tijd kun je achterhalen welke spelers eraan verdienen of meer macht krijgen. Wie zich niet bewust is van het businessmodel achter de destabilisering van de democratie, wordt keer op keer overvallen. Zo bleek de *firestarter* van het remigratiedebat dezelfde als die achter de posts van de anti-vaccinatieprogramma's. Het is belangrijk dat het algemeen publiek over het achterliggende businessmodel wordt geïnformeerd. En dat geldt ook voor de filantropiesector; die moet effectiever worden en een proactieve rol spelen, anders blijft het dweilen met de kraan open.

Democratiefinanciering

De discussie in de zaal spitste zich tot slot toe op de vraag hoe de democratische ruimte beschermd en vernieuwd kan worden. Fondsen opereren bij voorkeur onafhankelijk en apolitek. Moeten zij zich nu, mede met het oog op de *funding gap*, wellicht inlaten met het financieren van (partij)politiek? Niemand bleek hier voorstander van. Tegelijkertijd groeit het besef dat de civil society zuurstof is voor democratische samenlevingen en omgekeerd.

Fondsen kunnen investeren in onderwijs om zo kritisch denken en burgerschapsvorming te bevorderen en de veerkracht te vergroten. Daarnaast kunnen ze bijdragen aan een geïnformeerde samenleving door onafhankelijke media en onderzoeksjournalistiek te financieren en het verdienmodel achter destabilisering bloot te leggen. Ook kunnen ze juridische bijstand faciliteren voor mensen of organisaties die onder druk staan. Een aantal deelnemers benadrukte dat experimenteren mogelijk moet zijn. Fondsen zouden bijvoorbeeld 'democratievernieuwers' kunnen steunen: mensen die nieuwe ideeën uitproberen, ook als succes niet gegarandeerd is.

Maatschappelijke organisaties mobiliseren van oudsher mensen rond kwesties die belangrijk zijn voor onze samenleving. Fondsen dragen hieraan bij. Tijdens de bijeenkomst werd geconcludeerd dat het in deze tijd ook wenselijk is dat fondsen bijdragen aan het beschermen van de maatschappelijke ruimte die nodig is om dit te kunnen blijven doen, zowel in Nederland als op Europees niveau.

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in